

6 334 nye boliger på løpende bånd

18 Høy kvinneandel hos AF Bygg Göteborg

24 200 meter mast ned på 1-2-3

30 Bygger tømmerlag med faglig stolthet

AFPOSTEN

Nummer 1 / 2018 / 31. årgang

TEMA:
ARBEIDSLIVSKRIMINALITET

Useriøse ingen adgang

Arbeidslivskriminalitet blir stadig grovere og mer sammensatt. AF jobber systematisk for å gjøre seg uinteressant for de kriminelle.

LES MER PÅ SIDE 10

Sannhetens øyeblikk

Morten Grongstad, konsernsjef AF Gruppen

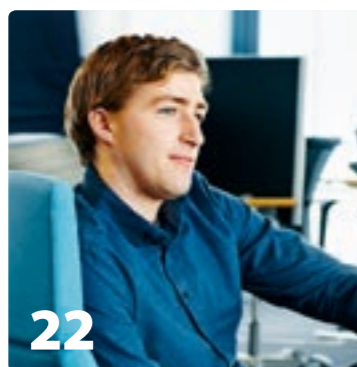
I mars 2014 ble jeg intervjuet av Aftenposten. Intervjuet ble for meg et sannhetens øyeblikk. Eieren av en underentreprenør som AF benyttet var pågrepet på et av våre prosjekter og siktet for blant annet momssvindel og grovt bedrageri. Da ble det tydelig for meg at vi på tross av gode rutiner for å forhindre arbeidslivskriminalitet, var eksponert for en risiko hverken vi eller resten av bransjen hadde forstått omfanget av.

Arbeidslivskriminalitet er blitt mer omfattende, grovere og mer sammensatt. Store internasjonale nettverk har svart arbeid, sosial dumping, fiktiv fakturering og hvitvasking som forretningsidé. Ofte opererer de under falsk identitet. Dette er aktører vi åpenbart ikke skal samarbeide med.

AF har en kompromissløs holdning til sikkerhet og etikk. Vi skal ikke ha arbeidslivskriminalitet på våre prosjekter. Fra 2014 har vi jobbet systematisk med en styrket strategi innenfor fire områder; System, kontroll, kompetanse og kultur. Det har gitt resultater.

Selv med styrket innsats og god risikohåndtering, må vi aldri bli naive og tro at de kriminelle nettverkene slutter å lete etter nye muligheter. Derfor blir sannhetens øyeblikk valgene vi gjør daglig.

Arbeidslivskriminalitet er blitt mer omfattende, grovere og mer sammensatt.

Dette får du i denne utgaven

- 04 AF NÅ!
- 06 AF-TRYKKET
Populært boligprosjekt i Lørenskog
- 10 TEMA
Arbeidslivskriminalitet og seriositet
- 18 AKTUELT
Legger til rette for flere kvinner
- 22 MIN ARBEIDSDAG
Ingeniør med tyngde
- 24 FOTOREPORTASJEN
Siste reis for Loran C
- 28 AF-KULTUREN
Familiedag i Kollen
- 30 PROSJEKTET
Fagarbeidere i fokus
- 34 NYE PROSJEKTER
- 36 AFS SUPERTTEAM

AFPOSTEN

Nummer 1/ 2018 / 31. årgang

Ansvarlig redaktør: Wibecke Brusdal
Redaktør: Petter Moe
I redaksjonen: Linda Strand Jacobsen, Sissel Fantoft og Ruth Astrid L. Sæter

Design og produksjon: Redink / www.redink.no
Forsidefoto: Thomas Haugersveen
På forsiden: Kjell Hansen og Tore Solvang
Opplag: 6500 **Trykk:** RK Grafisk

Kom gjerne med innspill til: kommunikasjon@afgruppen.no

Nå!

AF GRUPPEN I MEDIA

“ Dette blir bra. Veldig bra, utbryter hun og benytter samtidig anledningen til å skryte av AF Bygg Østfold, som har hovedansvaret for byggeprosjektet.

Rektor Hilde E. Mytting til Vestby Avis første gang hun ser nye Bjørlien skole, bygget av AF Bygg Østfold, innvendig.

KJAPPE NYHETER FRA AF GRUPPEN

NYSKAPEREN.NO LANSERT

Har du en innovativ idé? Da er nyskaperen.no stedet for deg – her gis støtte til å realisere idéer som bidrar til en bedre og mer fremtidsrettet bransje.

■ **AF har siden selskapet ble etablert** på midten av 1980-tallet vært preget av medarbeidernes nysgjerrighet og vilje til å utfordre det etablerte. Denne kulturen har gjort AF til et ledende industrikonsern som ofte betegnes som annerledes og fremtidsrettet i bransjen, sier Ole Blaauw Johansen, en av initiativtakerne til nyskaperen.no.

Han er med i AFs innovasjonsgruppe, som legger til rette for innovasjon og digitalisering i konsernet.

– Vår tid preges av høy endringstakt og stadig mer konkurranseutsatte markeder. Også AF opplever dette, og vi må som ledende aktør i bransjen ta ansvar og bidra til at konkurransekraften vår opprettholdes. Jeg opplever at våre medarbeidere ikke frykter fremtiden, men i stedet ser nye muligheter. Disse idéene må vi fange opp og forvalte godt. Derfor etablerte vi nyskaperen.no, sier Blaauw Johansen og påpeker videre:

– Ny teknologi gir oss utallige muligheter, men vi trenger medarbeidernes hjelp til å

finne måter å utnytte den på og til å skape nye forretningsmuligheter. Alle seriøse bidrag som kommer inn til nyskaperen.no vil bli vurdert. Også konserndirektør Eirik Wraal er tydelig på at de beste ideene vil kunne resultere i egne prosjekter eller oppstartsselskaper støttet av AF Gruppen.

– Vi gleder oss til å vurdere nye gode løsninger både fra AF-ere og andre, sier Wraal. For å levere ditt bidrag er det bare å klikke på knappen med teksten «Jeg har en idé» inne på nyskaperen.no og fylle ut skjemaet. ■ ■

Nytt kontorbygg overlevert

■ **Torsdag 1. mars** var det duket for overlevering av Securitas' nye kontorlokaler i Oslo. Næringsbygget er en del av eiendomsutviklingen til AF Eiendom og Høegh Eiendom, og det fjerde kontorbygget som etableres på HasleLinje. Området er i ferd med å etablere seg som en ny bydel i hovedstaden. Det er AF Bygg Oslo som har bygget de flotte kontorene som nå tas i bruk av en svært fornøyd leietaker.

Egen kvinnekolleksjon

■ – **Man trenger ikke** å se ut som en kar for å arbeide som en, sier driftsingeniør Ingrid Røv i AF Anlegg. Hun var lei av å gå i arbeidsklær tilpasset menn. Løsningen ble en ny kolleksjon synlighetstøy utviklet sammen med Wenaas, med snitt og størrelser som passer alle kvinner. – De nye klærne sitter tettere og er mer funksjonelle. Det gir oss færre hindringer i arbeids-hverdagen, sier Røv som er fornøyd med å ha fått vist utfordringene med å ha en damekropp i arbeidstøy tilpasset menn.

Hostens lærlinger på besøk. Fredag 16. februar fikk 60 andreklassinger fra anleggslinjen ved Sam Eyde videregående skole i Arendal være med på eksklusivt besøk ved nye E18 i Agder. Slike prosjektbesøk gir elevene en forsmak på hva de går i møte når de skal ut i lære fra høsten av – kanskje venter til og med en lærlingplass hos AF Anlegg ved dette prosjektet.

■ **AF Anlegg og Nye Veier** kan etter all sannsynlighet smykke seg med ny norgesrekord i antall kubikkmeter fjell sprengt ut i løpet av ett år. **Fem millioner** kubikk fast fjell er historie, noe som utgjør så mye som **åtte millioner** kubikk løs fjellmasse. Det er nok til å fylle volumet av Oslo Plaza mer enn **90** ganger. Til jobben har det gått med **3,3 millioner** kilo sprengstoff, **165 000** elektroniske tennere og **244 000** meter lunte. Prosjektet passerte samtidig **1 100 000** boremeter. ■ ■

Milepæl på Nasjonalmuseet

■ **Råbygget på nye Nasjonalmuseet** er nå under tak, noe som ble markert med kranselag 2. mars med utsikt over Oslofjorden fra 5. etasje. Kulturminister Trine Skei Grande var med, sammen med 400 arbeidere fra 25 land, prosjektledelse, arkitekter, ingeniører, entreprenører, ansatte ved Nasjonalmuseet og flere spesielt inviterte gjester. AF har nå også kommet godt i gang med innredningsarbeidene som har en forventet ferdigstillelse sommeren 2019. ■ ■

Ny varslingsportal

■ **Varsling hjelper AF Gruppen** med å rydde opp i og unngå kritikkverdige forhold i virksomheten. Alle arbeidstakere har rett til å varsle. Også leverandører, samarbeidspartnere og andre oppfordres til å varsle. Varsling kan skje i linjen til nærmeste leder eller leder på høyere nivå, til varslingsutvalget via epost eller via den nye varslingsportalen. Den finner du på afgruppen.no/varsling. Varslingen og varslers identitet behandles alltid fortrolig. Ønsker man ikke å oppgi sin identitet og varsle anonymt, er det mulig via varslingsportalen. Varslingsutvalget behandler varsler som kommer inn.

Eksempler på kritikkverdige forhold kan være:

- Brudd på lover, forskrifter og Adferdskoden
- Korrupsjon, underslag eller andre former for økonomiske misligheter
- Trakassering, diskriminering eller rusmisbruk på arbeidsplassen
- Feilrapportering eller manipulering av finansiell rapportering
- Fare for liv og helse, miljøtrusler

>> AF EIENDOM OG AF BYGG OSLO

Salgssuksess i flere trinn

Hans Petter Larssen har nettopp flyttet inn i sitt nye hjem i Thurmannskogen, der AF Bygg Oslo bygger til sammen 334 leiligheter – i ulike størrelser og trinn.

TEKST SISSEL FANTOFT FOTO ELLEN JOHANNE JARLI

Prosjektleder Bård Georg Eckmann i AF Bygg Oslo og prosjektleder Rolf Lahaug Nilsen i AF Eiendom forteller om et fruktbart samarbeid som har ført til gode resultater.

Hans Petter Larssen flyttet fra en fireroms på Romsås til en toroms i Thurmannskogen, og er fornøyd med at han har fått plass til sine kjæreste eiendeler.

NYINNFLYTTET

“Jeg falt pladask da OBOS viste meg prosjektet.

HANS PETTER LARSEN,
FORNØYD BEBOER I THURMANNSKOGEN

Flere års AF-innsats har gitt Lørenskog et helt nytt boligområde. Fra venstre: Grunnarbeider Tomasz Asmus, prosjekt-ingeniør Anders Fundingsrud, produksjonsleder Vidar Hafslund, prosjektleder Bård Georg Eckmann, serviceleder Anne Lengard Pettersen, prosjektleder/eiendomsutvikler Rolf Lahaug Nilsen og anleggsleder Jens Petter Dammen. Prosjekttingeniør Kim Schreiner og serviceleder Eva Munthe-Kaas var ikke til stede da bildet ble tatt.

Thurmannskogen ligger sentralt i Lørenskog med Østmarka som nærmeste nabo. De 334 leilighetene er fordelt på 10 blokker. Prosjektet er delt i fire byggetrinn, og AF Bygg Oslo står for oppføringen av alle blokkene.

– I de to første blokkene holder vi nå på med ettårsbefaring, mens de tre neste blir ferdigstilt i vinter. De to neste blokkene i byggetrinn 3 har innflytting i henholdsvis august og november, og de tre siste blokkene i første halvdel av 2019, forteller prosjektleder Bård Georg Eckmann i AF Bygg Oslo.

Leilighetene varierer fra ett- til fireroms på 35–112 kvadratmeter, og koster mellom 3,85 og 5,7 millioner kroner.

– Toromsleilighetene som vender ut mot Nordliveien har vi kalt 'compact living' – det er mindre, men funksjonelle leiligheter beregnet på yngre førstegangskjøpere eller kjøpere med planer om å leie ut. Leilighetene i de tre blokkene bak kaller vi 'comfort living', de er større og er rettet mot en litt mer voksen målgruppe, forteller prosjektleder Rolf Lahaug Nilsen i AF Eiendom.

EKTE AF-ÅND. Prosjektet er utviklet av AF Eiendom gjennom selskapet Nordliveien KS, som de eier sammen med OBOS Nye Hjem og T. Klaveness Eiendom.

– Thurmannskogen hadde sin spede start i 2008 da vi kjøpte tomte. Salgsstart var i 2015, og per nå har vi solgt 328 av de 334 leilighetene. I tillegg skal vi utvikle 11 eneboliger i rekke på området, sier Nilsen, og legger til:

FAKTA

THURMANN-SKOGEN

Byggherre:
Nordliveien KS, som eies av OBOS Nye Hjem, T. Klaveness Eiendom og AF Eiendom med 33,33 prosent hver

Entreprenør:
AF Bygg Oslo

Entrepriseform:
Totalentreprise

Arkitekt:
LOF Arkitekter AS

Areal:
10 boligblokker, 334 leiligheter, totalt ca. 20 000 kvadratmeter

Oppstart:
september 2015

Ferdigstillelse:
juli 2019

Kontraktssum eks. mva.:
622 millioner kroner

– Dette er et prosjekt som er utviklet i ekte AF-ånd. Teknisk og bygningsmessig er det basert på en struktur som gir gode og rasjonelle byggevolum.

AF Eiendom og AF Bygg Oslo sitter i samme etasje i AF Gruppens hovedkontor på Helsefy, og det tette samarbeidet gjennom prosjektet har gitt gode synergieffekter.

– AF Bygg Oslo har vært med siden 2012, så dette er et prosjekt vi har skapt sammen. Det er mye av årsaken til at vi har lyktes så godt. Vi konkurrerer mot flere store boligutviklingsprosjekter i Lørenskog, men vi har truffet markedet veldig godt med vårt konsept, sier Nilsen.

HARMONI OG KONTINUITET. På anleggstomta i Lørenskog er det hektisk aktivitet. Noen beboere har bodd i sine nye hjem ett år, mens andre nå flytter inn. Råbyggene til neste byggetrinn er i ferd med å reise seg, mens grunnarbeidene ferdigstilles på det siste byggetrinn.

– Tradisjonelt rigger vi én byggeplassorganisasjon per byggetrinn, men her har vi valgt å kjøre alt som ett prosjekt – og det tror jeg har vært en suksessfaktor for både kvalitet og inntjening. Det har gitt forutsigbarhet og stabilitet, vi har god flyt og holder fremdriftsplanen til punkt og prikke. Vi har tatt med oss de samme underleverandørene fra byggetrinn til byggetrinn, og det har gitt en effektiv serieproduksjon, sier Eckmann.

Totalt er det sju funksjonærer fra AF Bygg Oslo på tomte.

– De er en likandes gjeng. Det er en harmoni og kontinuitet i prosjektet, og det blir bare bedre fordi

“ Dette er et prosjekt som er utviklet i ekte AF-ånd.

PROSJEKTLEDER ROLF LAHAUG NILSEN I AF EIENDOM

alt henger sammen, tilføyer prosjektleder Nilsen.

Hans Petter Larssen har bodd i sin nye leilighet i Thurmannskogen i noen uker, og han er godt fornøyd. Hans nye gateadresse er oppkalt etter «den syngende husmora fra Lørenskog», Elisabeth Grannemann.

– Jeg har bodd på Romsås i Oslo i 45 år, men etter at barna flyttet ut og kona mi kom på pleie-hjem, ble leiligheten for stor for meg. Jeg tok kontakt med OBOS som viste meg dette prosjektet, og jeg falt pladask. Her kan jeg ta heisen fra garasjen og opp til leiligheten i femte etasje, og det er veldig praktisk, sier han.

Larssen ventet i halvannet år fra han skrev under kontrakten til han flyttet inn.

– Det var deilig endelig å få nøkkelen. Jeg har fått veldig god informasjon underveis, og ble godt mottatt den dagen jeg overtok. Rolf Lahaug Nilsen måkte til og med verandaen min for snø under overtakelsen.

VELKOMMEN HJEM. Kundefokuset har stått sentralt i prosjektet helt fra starten, og til tross for hard konkurranse i nyboligmarkedet i Lørenskog, har Thurmannskogen slått godt an.

– Vi har hatt et mål om å lykkes godt i

Prognosesenterets Kundetilfredshetsmålinger (KTI), og det har vi klart. Det er viktig at vi gir kjøperne realistiske forventninger, og at leilighetene er helt ferdige ved overtakelse, sier Nilsen.

Når nye beboere kommer for å overta leilighetene sine, blir de møtt med en grønn løper og hvite flagg foran blokk.

– Inne i leilighetene setter vi frem drikke og AF-drops sammen med relevant informasjon om bod- og garasjeplasser og annet. Det er en stor dag å flytte inn i et nytt hjem, derfor ønsker vi å vise beboerne at vi har tenkt på dem og ønsker dem velkommen hjem på en hyggelig måte, sier serviceleder Eva Munthe-Kaas i AF Bygg Oslo.

Fra AF Eiendom får innflytterne et gavekort på en hjemkjørt frokost.

– Det er stort for både oss og kjøperne når leilighetene er ferdigstilt, derfor er det fint med en liten markering. Det er utfordrende å ivareta kundene gjennom hele prosessen, men det gode samarbeidet mellom oss som utvikler, AF Bygg Oslo som entreprenør og OBOS som selger har gjort at det har gått knirkefritt, sier Nilsen. ■ ■ ■

Involvert

GRUNNARBEIDEREN

Thomasz Asmus, AF Bygg Oslo:

“ Jeg har vært med i dette prosjektet helt siden starten i 2015, og her trives jeg veldig godt. Jeg kjører truck og leverer materialer, snekrer ramper og gjør egentlig alt mulig rundt omkring på hele anleggsområdet. Dette er et veldig godt prosjekt å være en del av, og arbeidsmiljøet er bra.

ANLEGGSEDEREN

Jens Petter Dammen, AF Bygg Oslo:

“ Når vi er ferdige her neste år, har dette vært min arbeidsplass i nesten fire år. Det at vi er i alle faser samtidig er utfordrende med hensyn til logistikken, men vi får lite klager fra beboerne. Dette er et sjeldent bra prosjekt med en effektiv serieproduksjon og god flyt. Vi driver svært rasjonelt og har knapt hatt avvik fra fremdriftsplanen.

PROSJEKTSSELGEREN

Marius Holm, OBOS Nye Hjem:

“ Det er bygd mye nytt på Lørenskog de siste årene, og mange av prosjektene ligger rett ved kjøpesentrene. Våre kjøpere vil bo sentralt og samtidig i flotte naturomgivelser. Vi har solgt nesten alle leilighetene her nå, og dette er et prosjekt jeg liker godt å jobbe med.

Hans Petter Larssen stortrives i sitt nye hjem i Thurmannskogen.

Hit, men ikke lenger

Stadig flere barrierer tas i bruk for å hindre at useriøse aktører får adgang til AF Gruppens prosjekter. Både synlige og usynlige.

TEKST RUTH ASTRID L. SÆTER FOTO THOMAS HAUGERSVEEN

AF Gruppens hovedkontor på Helsefy, mandag 24. mars 2014: Morten Grongstad, konserndirektør for Bygg, tar en slurk vann og kremter før han ser på de to han har foran seg, Aftenposten-journalistene Siri Gedde-Dahl og Einar Haakaas. De er utstyrt med videokamera og mikrofon, og vil vite hvorfor AF Gruppen samarbeidet videre med et malerfirma som var under politietforskning. Eieren av firmaet Aktiv Maler Service AS var blitt pågrepet av politiet våren 2013, siktet for blant annet momssvindler, grovt bedrageri og brudd på utlendingsloven. AF Gruppen opprettholdt samarbeidet til høsten samme år.

– Dere må nesten snakke med politiet om det som angår etterforskningen. Fra vår side gjennomførte vi aktive kontroller overfor det aktuelle selskapet, men avdekket ikke noe. Så, etter et halvt års tid fikk vi høre om skattemessige forhold

som gjorde at vi brøt samarbeidet med selskapet i fjor høst, sier en tydelig ubekvem konserndirektør til journalistene.

Aftenposten kjører våren 2014 en artikkel-serie om «den grå økonomien» – hvordan illegal økonomi infiltrerer lovlig økonomi og næringsvirksomhet. Det viser seg at særlig bygg- og anleggsbransjen er utsatt for kriminelle nettverk som ikke bare unndrar seg moms, skatter og avgifter, men også bedriver sosial dumping og hvitvasking. Et av selskapene som politiet etterforsket, hadde altså vært underentreprenør til AF Gruppen, blant annet på rehabiliteringen av Skattedirektoratets hovedkontor på Helsefy. Et prosjekt som skulle være helt hvitt, betalt av norske skattepenger, men der det altså viste seg at kriminelle aktører hadde fått tilgang til byggeplassen. Eieren av Aktiv Maler Service AS ble senere dømt til fem års fengsel og inndragning av til sammen 14,4 millioner kroner.

⚠ – De arbeidslivs-kriminelle opererer i skyggene, ofte gjemt bak falske identiteter og fiktive fakturaer. Hvis en av våre underentreprenører bedriver arbeidslivskriminalitet, er det ikke lenger et spørsmål om vi oppdager det, men når vi oppdager det, sier Tore Solvang, rådgiver a-krim i AF Gruppen.

“ Vi må aldri bli naive og tro at de kriminelle slutter.

MORTEN GRONGSTAD, KONSERNESJEF I AF GRUPPEN

⚠ Intervjuet med Aftenposten i mars 2014 ble et sannhetens øyeblikk for daværende konserndirektør Morten Grongstad, og bidro til intensivering av seriositetsarbeidet i konsernet.

Byggegjerdet med tydelig informasjon, kjøreport og rondeller er blant de synlige barrierene på byggeplassen.

SANNHETENS ØYEBLIKK. Helsefy, februar 2018: Morten Grongstad, nå konsernsjef for AF Gruppen, tenker tilbake til det skjellsettende intervjuet med Aftenposten i 2014.

– En ting var det personlige ubehaget i situasjonen; jeg var ikke forberedt på revolverintervju-settingen eller det å oppleve at journalistene satt med mer kunnskap enn meg om våre prosjekter. Men viktigst var alvoret i saken. Det sto plutselig klart for meg hvilken utfordring bransjen sto overfor og at vi i AF måtte ta tak; dette var ikke representativt for det AF skulle og skal være. Intervjuet med Aftenposten ble rett og slett et sannhetens øyeblikk, sier Grongstad og fortsetter:

– I ettertid er jeg takknemlig for Aftenposten-intervjuet. Enhver leder som ønsker å gjennomføre en endring trenger en brennende plattform. Det at vi påviselig hadde samarbeidet med et selskap vi ikke burde ha samarbeidet med – og at Aftenposten tok oss for det, ble den brennende plattformen. Og det gjorde at vi kom oss ut av startblokk raskere enn mange andre i bransjen, mener Grongstad.

Med utgangspunkt i AFs forretningsidé om en kompromissløs holdning til

sikkerhet og etikk, ble målet raskt satt i 2014: ingen arbeidslivskriminalitet i AF Gruppens prosjekter.

DEN KRIMINELLE FORRETNINGSIDEE

– Når vi snakker om arbeidslivskriminalitet, omfatter det sosial dumping, ulovlig arbeidskraft, svart omsetning, svart arbeid, fiktiv fakturering, hvitvasking, kamouflering av straffbare handlinger og tvangsarbeid. Alt dette er a-krim. Og vi skal ikke glemme at de som bedriver a-krim er proffe i det de gjør; deres forretningsidé er å utnytte systemet og gå på tvers av forskrifter, lover og regler for å tjene mest mulig penger uten samtidig å bidra til fellesskapet, påpeker Olav Aune, HMS-direktør i AF Gruppen. AF Posten møter ham, innkjøpsdirektør Ragnar Furru og rådgiver a-krim Tore Solvang for å snakke om AFs innsats mot a-krim.

– Da Aftenposten begynte å skrive om den grå økonomien hadde vi allerede jobbet med tematikken lenge, særlig i kjølvannet av EU-utvidelsen i 2004. Vi var for eksempel tidlig ute med å ta i bruk StartBANK, et verktøy for å prekvalifisere leverandører, etablert gjennom et bransjeinitiativ, forteller Aune.

ARBEIDSLIVSKRIMINALITET

- Profittmotivert kriminalitet i et arbeidsmarked som undergraver konkurransen
- Fellesbetegnelse for sosial dumping, ulovlig arbeidskraft, svart omsetning, svart arbeid, fiktiv fakturering, hvitvasking, kamouflering av straffbare handlinger og tvangsarbeid
- Omfanget av arbeidslivskriminalitet i Norge – for alle bransjer – ble for 2015 anslått til å være 28 milliarder kroner, målt med skjult verdiskaping

Kilde: Analyse av former, omfang og utvikling av arbeidslivskriminalitet, rapport nr. 69-2017 fra Samfunnsøkonomisk analyse.

Stikkprøver er en viktig del av kontrollen på byggeplassen. Her sjekker rådgiver a-krim Tore Solvang (t.h.) og Kjell Hansen fra AF Bygg Østfold (t.v.) id-en til renholder Qendrim Rama på nye Solberg skole.

Renholderen har to HMS-kort, et «vanlig» byggekort og et renholdskort.

De som bedriver a-krim er proffe i det de gjør; deres forretningsidé er å utnytte systemet.

OLAV AUNE, HMS-DIREKTØR I AF GRUPPEN

Vi er på rett vei og vi gjør mye riktig.

RAGNAR FURRU, INNKJØPSDIREKTØR I AF GRUPPEN

AF HMS-direktør Olav Aune (t.v.) og innkjøpsdirektør Ragnar Furrur opplever at bransjen begynner å bli mer bevisst på arbeidslivskriminalitet, men mener det fortsatt er et stykke igjen å gå.

I StartBANK får man innsikt i sentrale opplysninger og dokumenter tilknyttet ulike selskaper og fag – og per i dag er rundt 5800 leverandører registrert der. Bare i 2017 ble det gjennomført nesten 76 600 søk i StartBANK fra alle entreprenører som har tilgang til registeret.

– Vi er blitt ganske flinke til å bruke StartBANK nå – i fjor hadde AF alene nærmere 12 800 søk i registeret. Det viser at vi er på rett vei og at vi gjør mye riktig. Formålet er at AF skal oppfattes som såpass «vanskelige» å samarbeide med at de kriminelle velger oss bort, forteller innkjøpsdirektør Ragnar Furrur.

SERIØSITETSINITIATIVET. Og nettopp for å bli en «vanskelig» samarbeidspartner for uønskede aktører, iverksatte AF Gruppen i 2014 seriositetsinitiativet sitt. Ti nøkkelpersoner definerte fire områder der konsernet hadde forbedringspotensial: system, kontroll, kompetanse og kultur.

Et bedre system innebærer en forenkling og en tydeliggjøring av hva slags dokumentasjon som trengs for reelt å kunne vurdere underentreprenører og -leverandører før de eventuelt inngår kontrakt med AF. Her er verktøy som StartBANK essensielt, sammen med Brønnøysundregistrene, Bisnode og andre tilbydere av sentral selskapsinformasjon, rettsapparatet (for kommende rettsaker og endelige dommer), tilsynsjournaler fra Arbeidstilsynet og konkurs-

oversikter. AF Gruppen er også medlem i Norsk Øko-Forum, som jobber for å bekjempe økonomisk kriminalitet. Blant medlemmene finnes politi, påtalemyndighet, Skatteetaten, Tolletaten, NAV, bank, forsikring og revisjonsselskaper.

– Vi gjør flere systematiske søk i ulike kilder, for å følge med på de ulike aktørene, sier Furrur.

Bedre kontroll betyr en faktisk oversikt over alle underentreprenører som er tilknyttet et prosjekt til enhver tid. Da skal det ikke være mer enn to kontraktsledd i prosjektene. Det gjennomføres også stikkprøver på byggeplassen.

Tredje og fjerde fokusområde for seriositetsinitiativet – kompetanse og kultur – henger sammen. Kompetanse bygger kultur, høyere kompetanse vil også bidra til lettere å gjenkjenne kriminell virksomhet.

– Vi forutsetter at ingen AF-ansatte ønsker a-krim inn i konsernet, men det kan være utfordrende å vite hvordan man skal identifisere forsøk på slik virksomhet, påpeker rådgiver a-krim Tore Solvang. Derfor arrangerer AF Akademiet minst to a-krimkurs i året for alle som ønsker det, i tillegg til at alle nyansatte får en generell introduksjon til problematikken.

DEN VIKTIGE STIKKPRØVEN. På en byggeplass like utenfor Ski sentrum er nye Solberg skole snart ferdig, oppført av AF Bygg Østfold. Allerede ved innkjøringen til parkeringsplassen

RØDE HENDELSER

AF har tre fargekoder – grønn, gul og rød – for ulike hendelser:

Grønn beskriver uvesentlige eller små uønskede forhold. Aktøren er seriøs, men har gjort en glipp

Gul er de «små lovbrudd», der aktør ønsker å være seriøs, men mangler struktur og kunnskap

Røde hendelser defineres som arbeidslivskriminalitet, der det begås bevisst og systematisk lovbrudd

Ved rød hendelse avsluttes samarbeidet, og en granskning blir initiert. Hensikten er å avdekke forbedringsmuligheter som kan forhindre at tilsvarende forhold skjer igjen.

utenfor brakkeriggen minner ALF om at dette er en anleggsplass med adgang forbudt for uvedkommende. Langs gjerdet som omkranser byggeplassen henger de samme bannerne i tillegg til et som informerer om at byggeplassen er kameraovervåket. Rondellen som slipper arbeidere inn på og ut av området er tydelig merket med forbuds- og påbudsskilt, og godt opplyst.

– Dette er en av de fineste rondellene jeg har sett. Hele dette anlegget viser tydelig de fysiske barrierene vi har når vi skal hindre uvedkommende adgang til en byggeplass, sier rådgiver a-krim Tore Solvang, som er innom anlegget en morgen i februar.

Inne i det snart ferdige skolebygget møter Solvang renholdsarbeider Qendrim Rama. Rama jobber for renholdsselskapet Ren Pluss AS som vasker hele bygget fra over himling til gulvflate, slik at alt byggestøv er borte når elevene inntar bygget rett over påske. Som renholder har han et eget renholdskort i tillegg til byggekortet. Tore Solvang tar bilde av de to kortene, og sjekker om kortene er gyldige og om Rama har gyldig ansettelsesforhold. Alt viser seg å være i orden.

– Stikkprøver er viktig – de viser at vi er til stede på byggeplassen og følger med. Renholdsarbeideren er ikke et tilfeldig «offer» for kontroll, erfaringer viser at renholdsbransjen er risikoutsatt, sier Tore Solvang.

Han opplever at de fleste som blir kontrollert på byggeplass, reagerer positivt.

– Vi har mange utenlandske arbeidere på byggeplassene våre, og flere av dem vet for eksempel ikke at det er en lovpålagt minstelønn innenfor visse fag i Norge. Det minner oss på at det ikke er arbeidstakeren som er den kriminelle her, men sjefen hans, påpeker Solvang.

GJENNOMKONTROLLERT PROSJEKT. Arbeidstilsynet og Skatteetaten gjennomførte et uvarslet tilsyn på byggeplassen til nye Solberg skole i januar – og hadde ingenting å utsette på arbeidsmiljøet og arbeidsvilkårene på stedet.

– Det var veldig positiv lesning, men vi skal likevel ikke lene oss for mye tilbake selv om Arbeidstilsynet har hatt kontroll uten avvik. Skal vi få bukt med problemet må vi gjøre brorparten av arbeidet selv, påpeker Solvang.

En som har sørget for sin del av kontrollarbeidet og vel så det, er prosjektingeniør Kjell Hansen. Ifølge en av hans overordnede, prosjektdirektør Vidar Thormodsen i AF Bygg Østfold, er Hansen «svært plikttoppfillende og bruker minst tre timer dagen bare for å følge opp dette med seriositet.»

Prosjektingeniøren selv ler litt når han hører dette og sier: – Joda, jeg har brukt mye tid på dette, særlig før oppstarten. Vi sjekker Brønnøysundregistrene, StartBANK, Bisnode

Infabric-systemet ved rondellen gir oversikt over hvem som går inn og ut av byggeplassen.

“Jeg tror trusselen er like stor som før, men fordi vi har strammet inn på våre rutiner, kan vi avdekke ting tidligere.”

TORE SOLVANG, RÅDGIVER A-KRIM I AF GRUPPEN

og alle tilgjengelige registre for å få en oversikt over legitimitet og økonomi i de aktuelle selskapene. Så må de aktuelle selskapene fylle ut egenerklæringskjemaer, skjemaer vi gjennomgår grundig. Deretter må de oppgi full informasjon om eventuelle underentreprenører de ønsker å bruke, og vi sjekker disse også. Senere i prosessen registrerer vi alle personer som er innom byggeplassen, med loggføring på når de er her, hvor mye de jobber og hva de får i lønn. Det er mye arbeid, ja, men interessant å holde på med. Og fordi vi jobber så tett på alle leverandører og underentreprenører, vet de at det er rett ut om de ikke leverer den dokumentasjonen vi krever, sier Hansen.

TO RØDE HENDELSER. Så hvor stort er egentlig problemet med arbeidslivskriminalitet i AF i dag?

– Jeg tror trusselen er like stor som før, men fordi vi har strammet inn på våre rutiner, kan vi avdekke ting tidligere. Vi har hatt to røde hendelser i AF siden 2014, forteller Tore Solvang.

Den ene hendelsen var i forbindelse med et selskap som tidligere var blitt dømt for

fiktiv fakturering, og selv om man ikke kunne påvise at det også hadde skjedd i forbindelse med AFs kontrakt med selskapet, ble samarbeidet avsluttet. Den andre røde hendelsen ble avdekket etter funn av flere mistenkelige forhold, som at de ansatte jobbet for lange dager, de så ut til å være organisert i en intern fagforening som tilsynelatende var etablert kun for å kunne jobbe lenger, og de hadde en intern tariffavtale som ikke ga arbeidstakerne noen åpenbare fordeler. Til slutt fant AF firma- og eiernavn i et nettverk kjent for fiktiv fakturering, gjennom Norsk Øko-Forum. Samarbeidet ble raskt avsluttet og gransking av hendelsen ble gjennomført.

AF Gruppen har hittil sperret 30 selskaper i StartBANK, altså aktører som konsernet ikke skal inngå kontrakter eller samarbeid med. For at et selskap skal sperres, vil det ha kommet negative signaler om selskapet gjennom en eller flere av de vanligste informasjonskildene AF bruker for å vurdere potensielle leverandører.

UTFORDRENDE TAUSHETSPLIKT.

– Det er en utfordring at de kriminelle utvikler stadig mer raffinerte metoder

etter hvert som vi i bransjen lærer å gjennomskue dem. Derfor trenger vi et stadig mer finmasket nett av kontroll og etterkontroll. Vi må aldri bli naive og tro at de kriminelle slutter, sier konsernsjef Morten Grongstad. Og avslutter med et lite hjertesukk:

– Selv om det finnes bransjeinitiativ og det settes mål på organisasjonsnivå, så er det en risiko for at vi kan bli sendrekte og lite effektive. I tillegg må vi forholde oss til et strengt taushetsplikt-regime i det offentlige. Det viste seg at samtidig som Skattedirektoratet ble pusset opp, så ble Aktiv Maler Service gransket av skatteetaten. Men skatteetaten kunne ikke informere byggherren på grunn av taushetsplikten. Det viser hvor krevende det kan bli – og hvor enkelt det til tider er for de kriminelle. Så mens vi venter på at det offentlige finner ut hvordan de kan dele informasjon med oss, må vi selv fortsette å rydde opp. Jeg føler meg trygg på at vårt selskap og våre ansatte gjør sitt ytterste for å hindre arbeidslivskriminalitet, men vi har ingen garanti for at det ikke vil kunne forekomme. Men at vi alle er tjent med en ren og hvit bransje er det ingen tvil om.

– A-krim er alvorlig kriminalitet

Han sørget for at AF Gruppen intensiverte seriositetsarbeidet sitt i 2014. Einar Haakaas mener problemet med a-krim fortsatt er stort i Norge.

– Vi må innse hvor alvorlig arbeidslivskriminalitet er. Den undergraver den hvite, legale økonomien og underminerer den sunne konkurransen i markedet. Arbeidere blir grovt utnyttet og underbetalt. Og når offentlige byggeprosjekter slipper til kriminelle aktører, brukes norske skattepenger til å finansiere annen kriminell virksomhet.

Frem til nå har man brukt den snille arbeidsmiljøloven som redskap mot hardbarka kriminelle – det er håpløst, sier Einar Haakaas, forfatter av boka «Svartmaling – kriminelle bygger Norge» og tidligere Aftenposten-journalist. Og den av to journalister som intervjuet Morten Grongstad i mars 2014, startpunktet for AF Gruppens intensivering av seriositetsarbeidet i konsernet.

Haakaas og hans daværende kollega Siri Gedde-Dahl avslørte i en artikkelserie våren 2014 hvordan enkeltaktører i bygg- og anleggsbransjen systematisk og gjennom større nettverk drev med svart arbeid og sosial dumping, fiktiv fakturering og hvitvasking – og ofte opererte under falsk identitet.

– Jeg skjønner at det var vanskelig for de store entreprenørene å se og forstå hva som skjedde, for når aktørene opererer med falsk identitet, er de jo skjult. Men det er entreprenørene som har ansvar for å vite hvem de har på byggeplassen. Etter at toppsjefene i AF Gruppen og Veidekke ble kalt inn til avhør og vi begynte å skrive om problemet, skjedde det mye

bra. Flere innførte maks to kontraktseledd, slik AF Gruppen har gjort. Jeg opplever at bevisstheten i bransjen er større, sier Haakaas. Samtidig legger han til at det som bekymrer ham mest nå, er det som skjer – eller ikke skjer – i det offentlige.

– Det går feil vei. Ressursene knyttet til etterforskning av a-krim strammes inn, og i Oslo er suksessen «Operasjon svartmaling» blitt nedlagt. Selv om det er etablert a-krim-sentre, gjør taushetsplikten det fortsatt vanskelig for de ulike aktørene å samarbeide åpent.

Haakaas mener problemet med a-krim fortsatt er stort:

– Bygg- og anleggsbransjen har vært mest utsatt, men vi ser nå at også andre bransjer er i faresonen – som transport og logistikkbransjen. Det ser også ut til at den svarte virksomheten sprer seg geografisk. For å komme problemet til livs, mener jeg bransjen selv bør stille krav til myndighetene om å legge rutiner og kontroll bedre til rette for en felles innsats. Lar vi a-krim fortsette vil det på lang sikt bli et spørsmål om samfunnsikkerheten vår. Derfor kan vi ikke slippe taket i den.

» Tidligere journalist i Aftenposten, Einar Haakaas, har avdekket omfattende kriminell virksomhet i norsk byggebransje – og ga i fjor ut boken «Svartmaling – kriminelle bygger Norge».

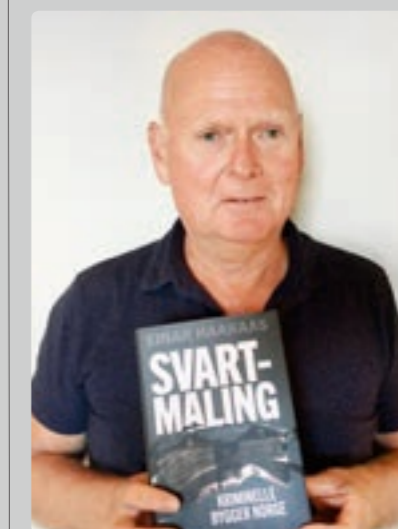

Foto: Privat

» AF BYGG GÖTEBORG

På väg mot 50/50

Fifty-fifty på arbetsplatsen. Ett självklart mål för AF Gruppen som behöver attrahera både kvinnor och män för att växa. AF Bygg Göteborg är på god väg mot målet.

TEKST SUSANNE SPICAR FOTO MARIE ULLNERT

På AF Bygg Göteborg är var femte arbetsledare, projektchef, entreprenadingenjörer och avdelningschef kvinna. Räknar man in medarbetare i stödfunktioner är andelen kvinnor närmare 30 procent. Det är ingen tillfällighet.

Men de kunde vara ännu fler. Drygt hälften av nybörjarna på program som leder till civilingenjörs-examen med bygginriktning är kvinnor. De föredrar ofta konsultbranschen framför byggindustrin. Varför?

– Machokultur och lera, svarar Håkan Boman, vd för AF Bygg Göteborg.
– Det finns fördomar om branschen, men även sanningar som vi måste hantera för att bli mer attraktiva för både kvinnor och män. Fortfarande finns föreställningen att en blivande ledare måste ut i leran och lära sig alla detaljer innan man kan komma vidare, menar Håkan.

– Men jag är inte intresserad av om du kan slå i en spik eller inte. Du ska leda och få laget att jobba mot uppsatta mål. Det lär du dig genom att gå bredvid en annan arbetsledare. Vill du jobba i team och utvecklas som människa, kom till oss. Machokulturen är inte lika utbredd som fördomen, säger Håkan. Man hör inte längre den gamla jargongen. Däremot kämpar branschen med en förlegad människosyn, tycker han.

– Alla måste inte vara på plats kvart i 7 för att göra ett bra jobb. Du ska kunna hämta och lämna på förskolan. Alla andra branscher har blivit mer flexibla, vi borde också kunna lösa det.

Men varför vill AF Bygg Göteborg rekrytera fler kvinnor?

“ Om vi ska kunna bidra som bolag kan vi inte vända hälften av arbetskraften ryggen.

EMMA CORNELIUSSON, HR-CHEF AF GRUPPEN SVERIGE

För det första: Göteborg ska växa med nära en tredjedel fram till 2035.

– Om vi ska kunna bidra som bolag kan vi inte vända hälften av arbetskraften ryggen, säger Emma Corneliusson, HR-chef AF Gruppen Sverige.

– I ett långsiktigt perspektiv behöver vi även nå dem som har annat etniskt ursprung och andra underrepresenterade grupper, säger hon.

För det andra: Forskningen visar ett tätt samband mellan mångfald och innovation. Mixade grupper får tillsammans en högre kompetens och ett större diskussionsdjup.

För det tredje: Kunderna ser nyttan med en mix.

– Idag arbetar vi nästan uteslutande i samverkansprojekt och beställaren vill att vi bidrar med många olika infallsvinklar. Trots att AF Gruppen lever i en kvartalsekonomi har koncernen ett långsiktigt perspektiv. Vi har en ledning som fullt ut står bakom att öka mångfalden i företaget. Att vi har backning uppifrån gör att vi vågar ta dessa initiativ, menar Emma Corneliusson. ■ ■

Ska öka andelen kvinnor i AF

■ **AF-koncernen** har en tydlig övervikt av män i alla roller. Att öka andelen kvinnor är nödvändigt för att bygga branschens bästa ledning och nå tillväxtmålen.
– Ska vi attrahera och behålla talanger av båda könen, är det viktigt att underlätta karriärutveckling i olika faser i livet, säger Sif Lovdal i HR Koncern, som leder projekt-

gruppen som ska föreslå åtgärder för att öka andelen kvinnor i AF i allmänhet, men med särskilt fokus på fler kvinnor i linje-positioner. Ett mål är att samarbeta med #honspanderar, en ideell organisation som arbetar mot diskriminering. Läs mer om #honspanderar-arrangementet i Oslo den 15. mars på s. 28. ■ ■

FAKTA

FEM TIPS FÖR FÖRDOMSFRI REKRYTERING

1.

Gör personlighetstest och färdighetstest och koppla till kravprofilen för rollen.

2.

Var medveten om att man gärna rekryter sin like. Som chef måste man titta lite framåt.

3.

Titta lite extra på de ansökningar som kommer från kvinnor.

4.

Var vaken för att kandidater säljer in sig på olika sätt, trots jämförbar kompetens.

5.

Var nyfiken på alla kandidater, även de som finns utanför ditt nätverk.

Ett mixat team leder bygget av 75 hyresrätter i 16 plan vid Kortedala torg i Göteborg på uppdrag av Framtiden Byggutveckling. Mikael Steen, arbetsledare, Peter Werme, snickare som testar rollen som arbetsledare och projektchef Helena Pettersson diskuterar med en av underentreprenörerna.

“ Det finns fördomar om branschen, men även sanningar som vi måste hantera för att bli mer attraktiva för både kvinnor och män.

HÅKAN BOMAN, VD FÖR AF BYGG GÖTEBORG

OM AF BYGG GÖTEBORG

■ AF Bygg Göteborg har 47 medarbetare (dec 2017).

■ Av 29 tjänstemän är 8 kvinnor, närmare 30 procent. Bland 18 hantverkare finns en kvinna.

■ AF Bygg Göteborg är i starkt tillväxt och beräknas omsätta 500 miljoner SEK 2018.

Mixat team leder jobbet

■ De har alla lång erfarenhet i AF och det är uppenbart att de gillar att jobba ihop, Helena Pettersson som är projektchef och arbetsledarna Mikael Steen och Peter Werme.

Dagarna är fulla av överraskningar, precis som i alla projekt, och det är viktigt med ett samspelt team.

– Både vi i AF och våra underentreprenörer brinner för det vi gör och tycker det är kul att lösa problem. Vi blir som ett litet företag tillsammans, säger Helena Pettersson.

Numera är det få som reflekterar över att Helena är kvinna i en mansdominerad värld. Även hantverkarna har vant sig vid att ha kvinnliga arbetsledare runt sig. Och bland beställare och konsulter finns många kvinnor.

– Kvinnor och män har lite olika synsätt och kan tillsammans komma fram till ett bättre resultat, säger Helena Pettersson.

– Ibland får jag bevisa mig lite mer, när jag märker att man tror att jag inte kan lika mycket som en man. Det där är svårt för en kille att förstå, de upplever det ju aldrig själva.

Helena, Mikael, Peter och Tobias Persson, biträdande projektchef, finns till hands på jobbet från tidigt till sent. I perioder kan det vara svårt att ta ledigt ens en eftermiddag. En utmanande situation om man har småbarn.

– Vi är väldigt bundna, men visst skulle vi kunna komma överens om någon behöver komma senare eller gå tidigare, säger teamet. Men många byggprojekt idag är väldigt pressade och har kanske inte den möjligheten till flexibilitet. ■ ■

– AF VERKAR SKÖNA!

Åtta blivande samhällsbyggare besöker AF Gruppen i Göteborg för att smaka på AF. Kan hända finns första jobbet efter examen just här?

TEKST SUSANNE SPICAR FOTO MARIE ULLNERT

Studenterna, som alla är blivande civilingenjörer från Chalmers tekniska högskola, har vunnit sitt besök på studentmässan VARM. De är överraskade över AF Gruppens storlek och bredd – att koncernen är involverad i nästan alla typer av samhällsbyggnad – och att man satsar på den svenska marknaden.

– AF är inget man har hört talas om, företaget flyger lite under radarn, säger Sofia Norman, som utbildar sig i samhällsbyggnadsteknik. Men de verkar sköna! Högsta chefens sätt att beskriva AF ger mig en bra känsla.

– Jag vill hellre jobba i ett medelstort företag än på de riktigt stora, för man får göra mer själv, säger Colin Carlfors, blivande byggingenjör, som får sin förväntan bekräftad av AF Gruppen Sveriges vd Andreas Rydbo.

– Tilltron till medarbetarna är en av AF-kulturens styrkor. Det är ute bland medarbetarna som besluten fattas och resultaten skapas, berättar Andreas.

– Den platta organisationen finns inte i de stora svenska byggbolagen, men den finns i norska AF. Jag har hittat hem, säger Håkan Boman, nytilträd vid för AF Bygg Göteborg, som räknar med en mycket stark utveckling för bolaget under de närmaste åren.

Sabina Norén, arbetsledare på AF Bygg Göteborg, visar runt på Smedjan, en gammal varvsbyggnad som byggs om till studentlägenheter.

– Passa på att sommarjobba, råder hon. Även om jobbet inte motsvarar ert drömyrke kan det vara ett steg på vägen. Alla erfarenheter är bra erfarenheter, brukar min mamma säga.

Sabina har jobbat i knappt ett år efter sin Chalmers-examen i affärsutveckling och entreprenörskap i byggsektorn.

– Känslan vid examen är ju 'nu är jag bäst'. Men att börja jobba är lite som att hoppa på en ny utbildning, en teknisk-praktisk master. Den första käftsmällen är att man inte kan allt, men efter att den känslan har lagt sig inser man att man inte heller behöver veta allt utan bara vem man ska fråga.

Sabina berättar att kommunikation är en mycket större del av arbetet än hon trodde. Det är viktigt att kunna bygga relationen till kunder, kollegor och underentreprenörer. Den relationsskapande förmågan är viktig i alla AF Gruppens verksamheter.

– Vi behöver människor som kan teknik, bygg, ekonomi och affärsutveckling, och som är duktiga på att nätverka och skapa förtroende, säger Mattias Grahn, affärsutvecklingschef på AF Projektutveckling, som förvärvar och utvecklar byggrätter.

– Om jag börjar hos Sabina på AF Bygg Göteborg, kan jag jobba mig upp då? frågar en av studenterna.

– Du kan jobba dig upp till projektchefsrollen och sedan kan du så småningom ersätta Håkan, skrattar Andreas. Hos oss ska man kunna ta nästa steg i sitt arbetsliv ganska tidigt om man känner sig mogen för det.

– Det är kul att se att vi är så efterfrågade och välkomna, säger Linnea Sernemyr, som går sista året på programmet för samhällsbyggnadsteknik. AF verkar vara ett varmt företag. Även de högre cheferna känner medarbetarna. ■ ■

« Arbetsledaren Sabina Norén på AF Bygg Göteborg visar studenterna runt i Smedjan, en historisk varvsbyggnad från 1946 som ska byggas om till 86 studentbostäder. Ombyggnaden bjuder på överraskningar och en hel del utmaningar. Man har t.ex. tagit upp 1 500 runda hål för alla installationer och byggt ett ljusschakt med glasgolv.

FAKTA

DÄRFÖR GÅR DET BRA FÖR AF

AF Gruppen är idag Nordens mest lönsamma entreprenör i sin storleksklass. Andreas Rydbo, vd för AF Gruppen Sverige, ger tre skäl till framgången:

1.

Platt organisation med stor tilltro till medarbetarna

2.

Mod att gå utanför komfortzonen och våga prova nytt

3.

Finansiell styrka som ger oberoende och frihet att agera

Vi har mye å lære av hendelser i arbeidshverdagen. Direktør HMS og Kvalitet Olav Aune vil i denne og kommende utgaver av AF Posten beskrive hendelser og erfaringer vi kan ta med oss i det videre HMS-arbeidet.

SKJULTE FELLER PÅ BYGGEPLASSEN

Dårlig sikrede utsparinger utgjør en stor sikkerhetsrisiko. Bare de siste fem årene har AF opplevd syv alvorlige fallulykker.

Litt over klokken ni, en kjølig desember-morgen i Göteborg, skjer det som ikke skal skje. En ansatt i prosjektet Signalflyget 2 skal vise vei for en blikkenslager ut på byggeplassen. På veien kommer de til en utsparing i dekket, som tilsynelatende er godt sikret med en finerplate. Vedkommende går på platen som umiddelbart sklir. Han faller gjennom sjaktluken og treffer betongdekket 2,6 meter under med stor kraft. Beinnet er ute av stilling og brukket flere steder.

Dette er ikke første gangen AF Gruppen opplever uønskede hendelser i forbindelse med utsparinger. Dette er dyrekjøpte erfaringer vi helst skulle vært foruten. Inntil videre må de deles – slik at vi kan ta lærdom av dem og bruke kunnskapen til å sikre oss mot at noe liknende skjer igjen.

Når vi gransker hendelser med dårlig sikrede utsparinger, viser det seg ofte at ulykkene inntreffer der ulike faggrupper har vært involvert. Ofte har de gjennomført egne risikoanalyser for eget arbeid, men sjelden risiko knyttet til arbeidsoppgaver for andre faggrupper.

Tilfeldigheter gjorde at den ansatte ved Signalflyget 2 kom fra ulykken med livet i behold. Slik gikk det ikke på Flesland-prosjektet i Bergen i 2015, der en arbeider i prosjektet til LAB mistet livet da en lift kjørte ned i en utsparing og veltet. Bare de siste fem årene har AF opplevd syv alvorlige fallulykker på grunn av dårlig sikrede utsparinger. Felles for ulykkene er at de kunne vært unngått, hadde riktige barrierer vært på plass. Alle utsparinger utgjør en risiko, og skadestatistikken viser at selv mindre utsparinger kan ende opp som dødelige feller.

Ved Signalflyget 2 i Göteborg er det i forbindelse med granskningen iverksatt flere tiltak for å bedre sikkerheten rundt utsparinger. En barriere det jobbes med, er utvikling av en justerbar sikringsplate for utsparinger. Nyvinningen skal utvikles av HMS-konsern, AF Maskin og AF Bygg Göteborg. I tillegg utarbeides det en veiledning som beskriver beste praksis for sikring av utsparinger. AF Bygg Göteborg har forbedret sine rutiner for registrering av personell og informasjon om sikkerhet og utsparing.

Sitter du på forslag til andre gode sikkerhetsbarrierer?

Kontakt Direktør HMS og Kvalitet Olav Aune

✉ olav.aune@afgruppen.no

TALKNUSEREN

Med solid fagkunnskap og en god dose nysgjerrighet har strukturingeniør Christian Andersson øynet nye muligheter for AF Offshore Decom som har bidratt til store kostnadsbesparelser.

TEKST MONICA IREN FASTING FOTO HANS FREDRIK ASBJØRNSEN

CHRISTIAN ANDERSSON, 27

Stilling:
Strukturingeniør i AF Offshore Decom

Avdeling:
AF Offshore Decom

Aktuelt prosjekt:
LOGGS

Om stillingen:
En strukturingeniør utfører struktur-beregninger på offshorekonstruksjoner i tilbuds-, planleggings- og gjennomføringsfasen. Dette kan dreie seg om dimensjonering av stålstrukturer for lastspredning, løft, flytting og demolering.

Beskriv en typisk arbeidsdag

■ Jeg jobber som strukturingeniør, og kort fortalt går min jobb ut på å beregne hvordan vi kan fjerne plattformer på en sikker måte. Jeg bruker mye tid på å studere gamle tegninger og rapporter, som grunnlag for å sette opp strukturmodeller for å finne ut hva slags påkjenninger strukturene kan tåle. Jeg har også jobbet en del med hvordan man kan spre lasten tilstrekkelig for å kunne motta store installasjoner til kaianlegget på AF Miljøbase Vats.

Hvordan bruker du nysgjerrigheten din på jobb?

■ I vår bransje må vi hele tiden se etter nye metoder som gjør at vi kan løse prosjektene sikrere og mer effektivt. For eksempel oppdaget jeg, da jeg gravde i vår egen dokumentasjon, at kaianlegget på AF Miljøbase Vats hadde potensial til å motta betraktelig mer last enn hva vi har basert oss på i ti år. Vi kan belaste kaien med rundt 30 prosent mer enn det vi har gjort tidligere. Det sparer oss for store kostnader, da vi ikke trenger like omfattende lastspredningsarrangement på kaien.

Hva er det viktigste arbeidsverktøyet ditt?

■ Når vi skal planlegge offshore-kampanjer, baserer vi oss på tegninger og dokumentasjon fra kunden før vi gjerne etablerer egne 3D-modeller for lettere å visualisere og vurdere hvordan vi best mulig kan løse fjerningen. 3D-modellene gjør det dessuten enklere å sette opp strukturberegninger, slik at vi kan kontrollere at metodene vi planlegger er trygge.

Hvorfor valgte du AF som arbeidsplass?

■ Da jeg fullførte studiene mine, startet jeg rett i offshorebransjen og havnet kort tid etter midt i nedgangstider og nedbemanningsrunder. En studievenninne tipset meg om AF, noe jeg har vært veldig glad for helt siden jeg startet. Jeg trodde jeg kom til å jobbe med oljeproduksjon, men har endt opp med å rydde opp etter den. Det var en litt overraskende vri, som har vist seg å være veldig spennende.

Hva kunne du tenke deg å lære mer om?

■ Jeg føler at jeg får utvikle meg hele tiden og at jeg stadig får nye utfordringer og arbeidsoppgaver. Ingen prosjekter er like og det er stadig nye utfordringer å ta fatt på. I tillegg får man mye tillit og ansvar fra første stund, noe som gjør at man motiveres til å yte sitt beste. Dette er en bransje der det ikke finnes noen fasit og der man må vri hodet for å finne nye og bedre løsninger, og man blir nok aldri utlært.

Hva inspirerer deg på jobb?

■ Det som inspirerer meg mest er hvordan AF hele tiden ser etter utviklingsmuligheter. Det gir meg som ansatt sjansen til å bryne meg på nye utfordringer og det gjør at vi hele tiden må tenke nytt, utradisjonelt og kreativt. Ingen dager er like, og det gir spenning i arbeidshverdagen. Dessuten inspireres jeg av det gode arbeidsmiljøet med hyggelige og dyktige kollegaer som har tiltro til jobben jeg gjør.

NORSK RADIOHISTORIE I BAKKEN

Etter lang og tro tjeneste måtte Loran-C-systemet gi tapt for GPS. AF Decom fikk oppdraget med å rydde bort navigasjonsmastene.

TEKST SISSEL FANTOFT FOTO FARTEIN RUDJORD

1 Her er AF Decom-teamet, ved anleggsleder Geir Olav Ekre (t.v.) og maskinfører Ole Kristian Brauti, i gang med å montere sprengladninger i flott, men kaldt vintervær.

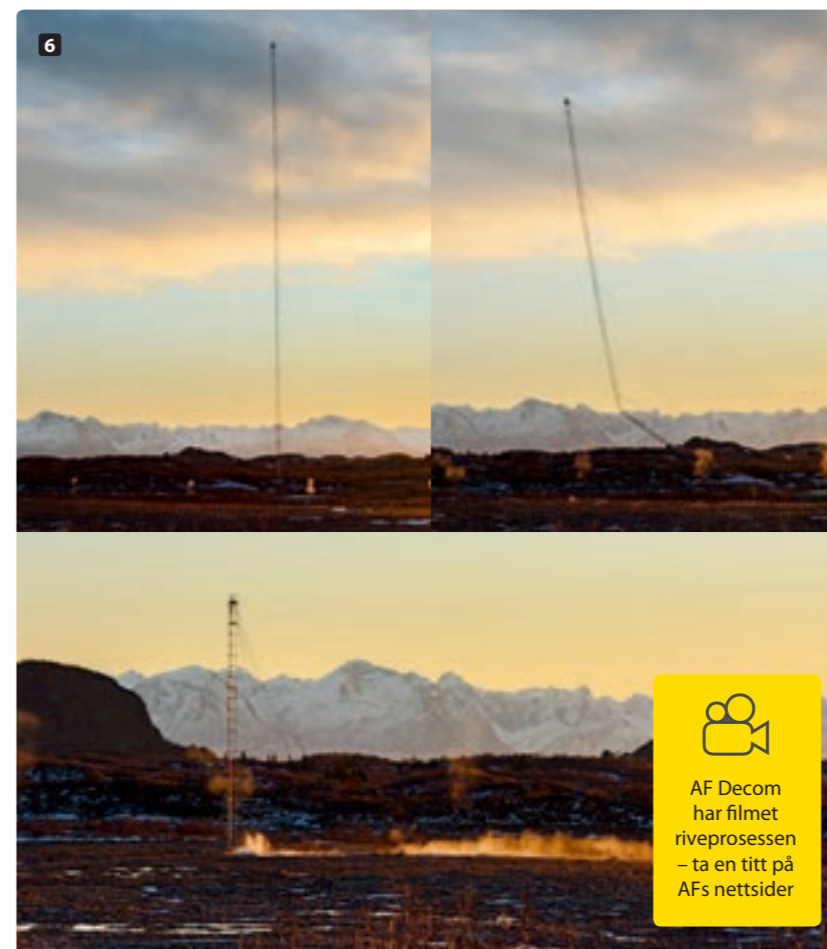
2 I dette maskinhuset i Bø i Vesterålen kom radio-signalene inn fra masten i bakgrunnen.

3 Slik ser det ut innvendig i maskinhuset. Det er intakt og blir stående som et museum over en svunnen tid.

4 Her er det satt eksplosive kutteladninger på kabler for å oppnå ønsket kollaps.

5 Masten ble landet i myra, og deretter ryddet og levert til gjenvinning.

6 Med Lofotveggen som tilskuer tar masten en siste tur mot bakken. Masten i Bø var 200 meter lang og festet med 54 barduner og antennekabler.

AF Decom har filmet riveprosessen – ta en titt på AFs nettsider

FAKTA

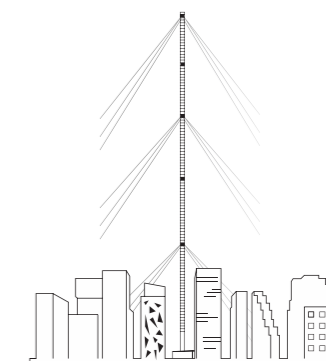
LORAN-C

Loran-C er et navigasjonssystem med lang rekkevidde som utnytter signaler mottatt fra to eller flere faste sendere.

Loran-C kom i drift i Norge i 1957. I 1995 ble Loran-C-stasjonen i Bø i Vesterålen og på Jan Mayen overført til Norge fra den amerikanske kystvakten.

Bruken av Loran-C ble redusert etter hvert som GPS kom på banen, og i 2006 stanset man signalene.

AF Decom fikk oppdraget med å fjerne de fire norske stasjonene i Berlevåg, Bø, på Værlandet og Jan Mayen.

Mastene er mellom 194 og 240 meter høye. Til sammenligning er det høyeste bygget i Barcode 67 meter.

Godt arbeidsmiljø i nord

■ **Like før jul** ble Torgeir Kjosnes hedret med både Norges Vels medalje og Maskinentreprenørens Forbund sin medalje i gull for lang og tro tjeneste som lastebilsjåfør i Målselv Maskin & Transport siden 1987. Ordfører Nils Fosshaug i Målselv overrakte medaljene. Selskapet, som markerte 50 år i 2017, har gjennom årene også delt ut 14 gullklokker til ansatte med over 25 års tjeneste.

– At våre ansatte blir i selskapet over tid tyder på at vi har klart å legge til rette for et godt arbeidsmiljø med mulighet for personlig utvikling, sier daglig leder i Målselv Maskin og Transport, Frank Eriksen.

Morten Grongstad og Isabelle Ringnes fra #HunSpanderer satte den ubevisste diskrimineringen på dagsordenen 15. mars.

DISKRIMINERING ENGASJERER

160 medarbeidere deltok da AF inviterte til diskusjon om kjønnsdiskriminering på Sentralen i Oslo 15. mars.

TEKST LINDA STRAND JACOBSEN FOTO PETTER MOE

Arrangementet, som ble gjennomført i samarbeid med #HunSpanderer, er et av tiltakene som skal bidra til å øke kvinneandelen i AF. Isabelle Ringnes, en av grunnleggerne av #HunSpanderer, kom til Sentralen for å sette ubevisst diskriminering på agendaen, og for å avlive myter om kjønnsblindhet, kvinners manglende ambisjoner og evne til å være frempå.

– Det spesielle med ubevisst diskriminering er at den er, nettopp, ubevisst. Selv om vi liker å tro vi er kjønnsblinde, påvirkes vi av kultur og holdninger gjennom hele livet, sa Isabelle Ringnes.

STAGNERT KVINNEANDEL. Stadig flere kvinner studerer Bygg og Miljøteknikk ved NTNU, men AF ligger med sine 7,5 prosent kvinner bak både Skanska og Veidekke (begge 9 prosent). De rådgivende selskapene Norconsult og Multiconsult har en langt høyere kvinneandel, henholdsvis 27 og 30 prosent.

– Dere skal vite at ledelsen står bak arbeidet med å øke kvinneandelen i AF og sikre like karrieremuligheter for kvinner og menn. Vi liker å være best i klassen, men her er vi blant de dårligste, sa konsernsjef Morten Grongstad, som påpekte at økt kvinneandel er avgjørende for AF

Gruppens konkurransekraft og ledelseskapasitet.

GODE FORSLAG. Forskningsfunn og påstander fra #HunSpanderer dannet utgangspunkt for diskusjonene om ubevisst diskriminering. Samarbeidet med organisasjonen er bare ett av flere tiltak AF jobber med for å få flere kvinner til å velge AF og til å ta lederroller i konsernet.

Temaet engasjerte åpenbart de fremmøtte, som kom med flere konkrete forslag til ledelsen for hva AF bør gjøre for å tilrettelegge for like karrieremuligheter for kvinner og menn.

Lynrask forretningsenhet

■ **Også i år** gikk AF Chess Classic av stabelen med representanter fra de fleste forretningsenhetene, i Oslo 16. februar. Deltakerne fikk bryne seg på en av sjakk-sportens mest intense disipliner, lynsjakk med kun syv minutters betenkningstid. AF Byggfornyelse tapetserte hele seierspallen med vinner Eirik Eggum foran Lars Henrik Haraldstad og Ola Bratsberg.

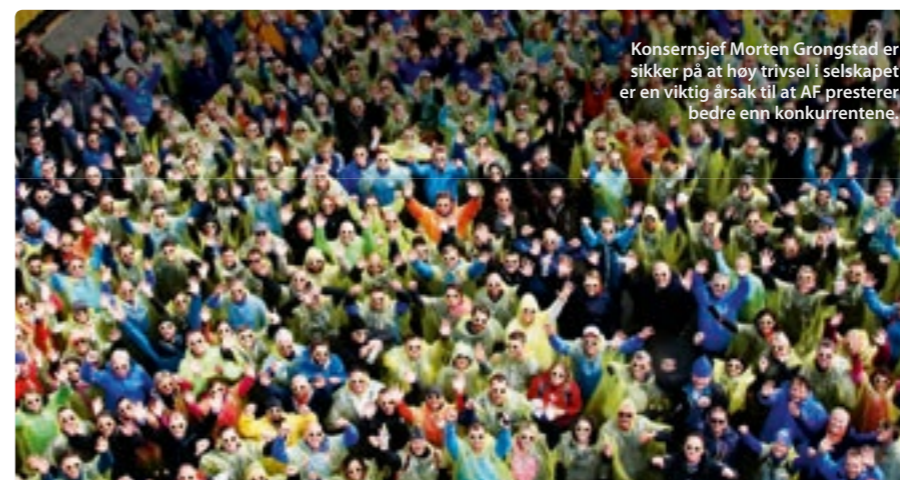
Vind i seilene

■ **Et av vinterens sosiale høydepunkt** i AF Bygg Oslo har vært snøkiting. Første helgen i mars dro de til Haugastøl sammen med kursarrangøren Fluid. Sporten der man bruker kite og og ski eller snowboard til å seile bortover snøkleddede vidder er krevende. Mestringsfølelsen var derfor stor for samtlige deltakere som også hadde stort sosialt utbytte av helgen med gode kolleger.

Trivsel på topp

Medarbeidertilfredshetsundersøkelsen viser at de ansatte trives godt i AF Gruppen – faktisk så godt at resultatet er enda bedre enn for to år siden.

FOTO MONICA IREN FASTING

Konsernsjef Morten Grongstad er sikker på at høy trivsel i selskapet er en viktig årsak til at AF presterer bedre enn konkurrentene.

AF har siden 2009 målt medarbeidernes tilfredshet annet hvert år. På spørsmål om hvor tilfreds de ansatte er alt i alt med AF Gruppen som arbeidsgiver, har resultatet forbedret seg for hver måling. Det er nå rekordhøye 5,2 på en skala der 6 er best.

80 prosent av de ansatte svarte på undersøkelsen som ble gjennomført av Rambøll ved utgangen av 2017.

– Høy tilfredshet er en viktig årsak til at vi presterer betydelig bedre enn våre konkurrenter. Det at så mange gir positive tilbakemeldinger på at de kjenner seg igjen i våre verdier, er et konkurransefortrinn som ikke er lett å kopiere. Vi vil fortsette å legge til rette for utviklings-

muligheter. Med ambisjoner om å vokse lønnsomt til en omsetning på 20 milliarder i 2020, er det behov for medarbeidere som både tar ansvar og vil utvikle seg sammen med gode kollegaer, sier konsernsjef Morten Grongstad.

AF Gruppen har helt siden starten vært opptatt av å bygge kultur basert på tydelige kjerneverdier. Dette verdsettes av organisasjonen og reflekteres gjennom undersøkelsen, som har høy score på spørsmål knyttet til kjennskap til verdier, trivsel på jobben og arbeidsglede.

Mulighet til å få brukt og utviklet sin kompetanse på jobben er fortsatt den viktigste driveren både for tilfredshet med AF Gruppen og tilfredshet i det daglige arbeidet.

Blir du med?

■ **Lørdag 5. mai** kan du igjen være med på å farge hovedstaden gul. I fjor stilte AF med 14 lag og over 200 løpere. Klarer vi flere i 2018? I år er det åttende gang AF Gruppen deltar på stafetten. Et stafettlag består av 15 løpere. Etappene varierer fra 370 meter til 2,8 km. Gå sammen med gode kolleger og bli med på et morsomt idrettsarrangement – og bankett.

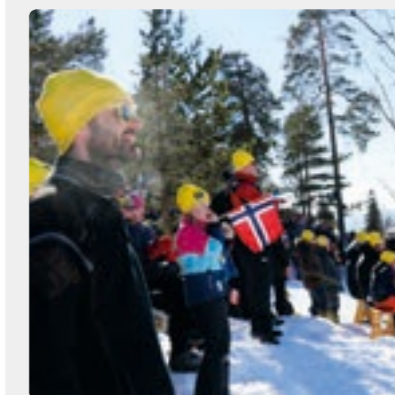
Gul(l) på VM-knollen

■ **Rundt 250 gule AF-luer** lyste om kapp med sola da AF arrangerte familiedag under årets utgave av Holmenkollen Skiskytterfest (IBU World Cup), som gikk av stabelen fra 15. til 18. mars.

Familiedagen ble arrangert lørdag 17. mars da kvinnene gikk stafett og mennene hadde jaktstart. I AF-lavvoen på VM-Knollen ble det servert mat og drikke, og alle fikk utdelt gule AF-luer for anledningen, noe som bidro til å farge uteområdet gult.

Ingrid Tandrevold og Johannes Thingnes Bø stakk innom lavvoen for å snakke med og bli fotografert sammen med store og små fans. Det samme gjorde flere fra trenerteamet.

Fra VM-Knollen er det utsikt til både stadion og løypenettet og AF-erne bidro til å skape god stemning. Johannes Thingnes Bø gikk inn til tredjeplass på herrenes jaktstart, mens Norge måtte ta til takke med fjerdeplassen på kvinnenes stafett, der Frankrike gikk helt til topps.

⌘ AF-familien var lett gjenkjennelig med sine gule luer.

“ Vi satser på egne tømre rett og slett fordi det lønner seg, både for rekrutteringen og rent forretningsmessig.

PAUL-TERJE GUNDERSEN, DIREKTØR I AF BYGG OSLO

» AF BYGG OSLO

BYGGER MUSKLER

Egne og flere tømrerlag gir høyere kvalitet og økt effektivitet. I tillegg skal hvert lag ha 20 prosent lærlinger. Slik satser AF Bygg Oslo på tømrerfaget.

TEKST SISSEL FANTOFT FOTO EIVOR ERIKSEN

Allerede den første uka som lærling i Krydderhagen er Saleh Haghighi (16) overbevist om at han skal satse videre på tømreryrket.

“ Jeg stortrives som tømmer – jeg vil mye heller jobbe ute enn å sitte på et kontor, og føler meg veldig heldig som har fått fast stilling i AF Bygg Oslo.

AHMET KURU, TØMRER I AF BYGG OSLO

AF Bygg Oslo er med på Byggopp-prosjektet, og på kick-offet ved Kuben var ett av lagene med: (f.v.) Henning Olsen (konsernsjef Bygg), Roar Neegaard (fagansvarlig tømmer), Espen Pålshaugen (lærling), Nikita Fedorov (lærling) og Finn Gundersen (tømmer). I vår besøker de 10.-klasser ved flere Oslo-skoler for å øke interessen for tømmerfaget.

Stemningen på spiserommet i brakkeriggen er upåklagelig – her sitter latteren løst blant både lærlinger og erfarne tømrener.

Lærlingene Sale Haghghi og Espen Pålshagen får kyndig veiledning fra fagansvarlig tømmer i AF Bygg Oslo Roar Neegaard. Han startet selv karrieren som tømmerlærling i 1986.

AF Gruppens strategi prioriteres satsing på fagkompetanse som gir konkurransekraft. AF Bygg Oslo har valgt å konsentrere sin satsing på tømmerfaget.

– Basert på forretningsmessige prinsipper mente vi at det var riktig å konsentrere oss om ett fag, nemlig tømmer. Det er der vi kan hente de største gevinstene ved å ha egne håndverkere.

Vi hadde en god stamme med tømrener å bygge videre på slik at de kan påvirke sluttproduktet, forteller direktør Paul-Terje Gundersen i AF Bygg Oslo.

AF Bygg Oslo utvidet med ett nytt tømmerlag i 2017 og kommer med ett til i 2018/2019, slik at det totalt blir fire lag, det vil si om lag 60 personer.

– Hvert tømmerlag består av 10-15 personer, hvorav 20 prosent er lærlinger. Det er mange fordeler ved å satse på lærlingene: Vi kan selv være med og forme dem og gi dem en god arbeidskultur. Dessuten er det positivt for AF Gruppen å vise at vi bidrar til å øke rekrutteringen til tømmerfaget. Tømmerstammen er vår desidert beste rekrutteringsarena til alle stillinger i AF Bygg Oslo – blant våre funksjonærer finnes det 20 personer som er rekruttert derfra, sier Gundersen.

– Vi satses på egne tømrener rett og slett fordi det lønner seg, både for rekrutteringen og rent forretningsmessig, legger han til.

KLATREMULIGHETER. På lunsjrommet i brakkeriggen i Krydderhagen på Hasle i Oslo sitter latteren løst over matpakkene.

FAKTA

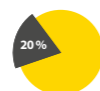

AF Bygg Oslo har siden 2017 utvidet kompetansen og kapasiteten med ett nytt tømmerlag per år. Satsingen skal fortsette videre i strategiperioden mot 2020.

10-15

personer per lag.

I dag har AF Bygg Oslo to tømmerlag i Krydderhagen og ett i Kværnerbyen. Det planlegges også et eget tømmerlag på Røa.

Målsettingen er at hvert tømmerlag skal bestå av 20 prosent lærlinger

To tømmerlag har ramlet inn fra vinterkulda for en velfortjent spisepause.

– Vi ser at det gir mange gevinster å ha egne tømrener på byggeplassene. Lagene er produktive og effektive og de holder høy kvalitet i arbeidet, noe som fører til færre reklamasjoner. Det er et stort konkurransefortrinn, sier fagansvarlig tømmer i AF Bygg Oslo, Roar Neegaard. Han startet selv som tømmerlærling i Ragnar Evensen AS i 1986. Selskapet ble kjøpt opp av AF Gruppen i 1996.

– Bortsett fra fire år hvor jeg drev for meg selv har jeg vært ansatt her i hele min karriere, de siste ni årene som funksjonær. Jeg er et godt eksempel på mulighetene som finnes for å utvikle seg i AF Gruppen, sier han.

Når AF Bygg Oslo ansetter nye tømrener er de eneste kravene at de har svennebrev og behersker norsk.

– Det handler om kommunikasjon og sikkerhet på byggeplassen. Når alle snakker samme språk, reduseres risikoen for misforståelser, sier han.

AF Bygg Oslo har en ambisjon om etter hvert å bruke egne tømrener i de fleste av sine prosjekter.

– Det vil alltid være noen topper der vi setter bort enkelte kontrakter til underleverandører. Det er viktig for oss å unngå å måtte permittere egne folk, derfor vil vi ikke bemanne oss helt opp for å ta toppene selv, sier Neegaard.

GODT FELLESSKAP. Tømmerlagene i AF Bygg Oslo konkurrerer vennskapelig med hverandre, blant

annet når det gjelder tetthet i byggene. AF Bygg Oslo tetthetsmåler 10 prosent av leilighetene de bygger, og både i Krydderhagen og Kværnerbyen er målsettingen minst 0,6.

– Vi vet at dette er et krav som kommer, og da kan vi like gjerne ligge i forkant, sier Neegaard.

I AF Bygg Oslo er muren mellom funksjonærer og fagarbeidere borte, og fellesskapet og det gode arbeidsmiljøet trekkes frem som en av de positive faktorene blant medarbeiderne.

– Når vi arrangerer årstester, båtturer og julebord har vi et mål om at alle skal være med, uansett stilling. Det er bra at vi endelig har klart å bryte ned skillet mellom funksjonærene og fagarbeiderne som har eksistert så lenge – det er positivt både for produktiviteten og trivselen, sier han.

AF Bygg Oslo deltar sammen med flere andre store entreprenører i Oslo kommunes Byggopp-prosjekt, og besøker flere ungdomsskoler for å bygge småhus med tiendeklassinger for å øke interessen for tømmerfaget.

– Det er viktig for å øke rekrutteringen til faget. Stort sett alle våre tømrener har selv begynt som lærlinger her. Tømmerlagene har et vidt spenn i alder og erfaring og er gode arenaer for kunnskaps-overføring, sier Neegaard.

FAST JOBB. En av dem som har tatt plass rundt lunsjbordet er Ahmet Kuru, som begynte som lærling i AF Bygg Oslo mens han gikk på Stovner videregående skole.

– Jeg tok svennebrevet mitt her i 2014, men da jeg var ferdig var det lite å gjøre her, så jeg jobbet i et par andre firmaer frem til februar i år. Da fikk jeg fast stilling i det nye tømmerlaget. Jeg stortrives som tømmer – jeg vil mye heller jobbe ute enn å sitte på et kontor, og føler meg veldig heldig som har fått fast stilling i AF Bygg Oslo, sier han.

Espen Pålshaugen (19) og Sale Haghghi (16) går begge tømmerlinja på Kuben videregående skole – som for øvrig er bygd av AF Bygg Oslo.

– Jeg har visst at jeg skulle bli tømmer siden jeg var liten, for det var faren min også. Jeg skal ta svennebrevet mitt til sommeren og har et stort håp om at jeg får fortsette i AF Bygg Oslo etterpå, for her er det fint å være med mange hyggelige kolleger. Jeg liker å jobbe med noe som jeg kan se konkrete resultater av, sier Pålshaugen.

Saleh Haghghi går et såkalt TAF (tekniske og allmenne fag)-løp, som etter fire år med teori og praksis gir studiekompetanse.

– Jeg satses på å jobbe noen år etter at jeg er ferdig med skolen, og så begynne på NTNU etterpå. Dette er den første uka mi på en byggeplass, og det er litt tøffere enn å være på verkstedet på skolen. Jeg liker at vi jobber hardt mens vi jobber, og så ler og tuller vi i spisepausene. Det er bare å legge seg tidlig om kvelden så man er klar neste morgen, sier han.

– Disse gutta imponerer meg virkelig, de er både skolefinke og talentfulle håndverkere. Det lover godt for fremtida, sier Roar Neegaard. ■■

■ **K125-1 Operaallmenningen**

Kunde/byggherre Bjørvika Infrastruktur AS
Beskrivelse Bygging av vannspeil
Kontraktssum MNOK 60 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Hovedentreprise
Oppstart Februar 2018
Ferdigstillelse Juli 2019
Forretningsenhet AF Anlegg
Geografisk plassering Oslo

■ **Sandslimarka 55**

Kunde/byggherre DNB Næringsseiendom
Beskrivelse Rehabilitering av 10 000 m² kontorlokaler for Aker Solutions
Kontraktssum MNOK 55 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Total
Oppstart Februar 2018
Ferdigstillelse Desember 2018
Forretningsenhet LAB Entreprenør AS
Geografisk plassering Bergen

■ **BUS2 Haukeland Universitetssykehus K201**

Kunde/byggherre Helse Bergen
Beskrivelse Nytt barne- og ungdomssykehus. Areal 50.000 m², omfatter grunnarbeid, råbygg, tett hus og utomhusarbeider.
Kontraktssum MNOK 781 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Delentreprise
Oppstart Mars 2018
Ferdigstillelse Desember 2022
Forretningsenhet LAB Entreprenør AS
Geografisk plassering Bergen

■ **Reningsanlegg for lakvatten, Brudareossen**

Kunde/byggherre Kretslopp och vatten
Beskrivelse Nybyggnad av reningsverk for lakvatten
Kontraktssum MSEK 38,7 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Utførendeentreprenad
Oppstart Februar 2018
Ferdigstillelse Desember 2019
Forretningsenhet AF Bygg Syd
Geografisk plassering Delsjøområdet - Göteborg

■ **Ängelholms ARV**

Kunde/byggherre Ängelholms kommun
Beskrivelse Om- og tilbyggnad av Reningsverk
Kontraktssum MSEK 119,4 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Totalentreprenad
Oppstart Februar 2018
Ferdigstillelse Desember 2019
Forretningsenhet AF Bygg Syd
Geografisk plassering Ängelholms - Skåne

■ **Kristinehedsgymnasiet**

Kunde/byggherre Halmstad Kommun,
 Fastighetskontoret
Beskrivelse Nybyggnad av Gymnasieskola for fordonsutbildning
Kontraktssum MSEK 87,6 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Totalentreprenad
Oppstart Januar 2018
Ferdigstillelse Mai 2019
Forretningsenhet AF Bygg Syd
Geografisk plassering Halmstad

■ **Verkstad Toveks Lastbilar AB, Falköping**

Kunde/byggherre Toveks Lastbilar AB
Beskrivelse Tilbyggning av verkstad for lastbilar
Kontraktssum MSEK 6,8 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Totalentreprenad
Oppstart Mars 2018
Ferdigstillelse Oktober 2018
Forretningsenhet AF Bygg Syd
Geografisk plassering Falköping

■ **Kirkemo Boligfelt**

Kunde/byggherre Bardu Kommune
Beskrivelse Opparbeidelse av boligfelt med VVA for 30 tomter
Kontraktssum MNOK 15,2 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Generalentreprise
Oppstart Februar 2018
Ferdigstillelse Oktober 2018
Forretningsenhet Målselv Maskin & Transport
Geografisk plassering Bardu

■ **Nygaardsplassen**

Kunde/byggherre Cityplan
Beskrivelse To nybygg med 37 utleieleiligheter og næringslokaler
Kontraktssum MNOK 90 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Totalentreprise
Oppstart Februar 2018
Ferdigstillelse Juni 2019
Forretningsenhet AF Bygg Østfold
Geografisk plassering Fredrikstad

■ **Mollenberg borettslag**

Kunde/byggherre TOBB
Beskrivelse Rørforying og baderomrehabilitering
Kontraktssum MNOK 11,6 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Totalentreprise
Oppstart August 2017
Ferdigstillelse Desember 2017
Forretningsenhet AF Byggfornyelse
Geografisk plassering Trondheim

■ **AIM**

Kunde/byggherre Forsvarsbygg
Beskrivelse Motordepot/serviceverksted med lager og kantine for vedlikehold av kampfly F-135
Kontraktssum MNOK 130 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Totalentreprise
Oppstart Mai 2018
Ferdigstillelse August 2019
Forretningsenhet AF Bygg Østfold
Geografisk plassering Rygge Militære Flystasjon

■ **Storhamargata 23**

Kunde/byggherre OBOS
Beskrivelse Rørforying og baderomrehabilitering
Kontraktssum MNOK 16,6 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Totalentreprise
Oppstart Februar 2018
Ferdigstillelse Desember 2018
Forretningsenhet AF Byggfornyelse
Geografisk plassering Hamar

■ **Proteinfabrikk del 1, Prima Protein**

Kunde/byggherre Egerconsult
Beskrivelse Stålkjernerpeper
Kontraktssum MNOK 9,4 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Utførelsesentreprise
Oppstart Februar 2018
Ferdigstillelse April 2018
Forretningsenhet FAS
Geografisk plassering Egersund, Møre og Romsdal

■ **FV714 Bergselvbrua**

Kunde/byggherre Bertelsen & Garpestad AS
Beskrivelse Stålkjernerpeper og rørvegg
Kontraktssum MNOK 6,7 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Underentreprise
Oppstart Februar 2018
Ferdigstillelse April 2018
Forretningsenhet FAS
Geografisk plassering Krokstadøra, Trøndelag

■ **Slakthuset - Restaurang Hus B**

Kunde/byggherre Kløvern
Beskrivelse Lokalanpassning
Kontraktssum MSEK 7 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Løpande räkning
Oppstart Februar 2018
Ferdigstillelse April 2018
Forretningsenhet AF Bygg Göteborg
Geografisk plassering Göteborg

■ **Fysikkbygget**

Kunde/byggherre UiO
Beskrivelse Rehab kontorlokaler
Kontraktssum MNOK 40-60 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Samspill frem mot total
Oppstart Februar 2018
Ferdigstillelse Høst 2018
Forretningsenhet AF Byggfornyelse
Geografisk plassering Blindern

■ **Teisenløkka Borettslag**

Kunde/byggherre Teisenløkka Borettslag
Beskrivelse Våtromsprosjekt
Kontraktssum MNOK 16,7 (ekskl. mva.)
Entrepriseform Total
Oppstart April 2018
Ferdigstillelse Januar 2019
Forretningsenhet AF Byggfornyelse
Geografisk plassering Oslo

BUS2 Haukeland
 ■ **LAB Entreprenør** bygger trinn 2 av det nye barne- og ungdomssykehuset (BUS2) ved Haukeland universitetssykehus.

Helse Bergen HF / KHR Architecture

NYE AF-ERE SIDEN SIST

■ **AF Anlegg**

Arbeidsleder
 » Linn Bøhle
 » Sander Jordheim
 » Tor Stenseng
 » Tor-Arne Haugen
Betongarbeider
 » Alexander Gulbranson
 » Bjørn Strand
 » Bjørnar Dahle
 » Dag Atle Kårstein Seland
 » Dag Rune Karlsen
 » Daniel Nygård
 » David Fridtun
 » Geir Kristensen
 » Eirik Dahl
 » Hans Berg
 » Hans Petter Jakobsen
 » Harald Hopen
 » Håkon Øvreeide
 » Jan Arvid Nilsen
 » Jon Åge Tyldum
 » Karl Martin Aasen
 » Kim-André Vold Bruaset
 » Magnus Kristiansen Engedahl
 » Marcin Ogonowski
 » Olav Reiråkag
 » Ole-Marius Pedersen
 » Peder Jektvik
 » Per Ragnar Nygård
 » Richard Veines
 » Martinussen
 » Ronny Andre Hermansen
 » Sindre Odlolien
 » Sveinung Lygre
 » Tron Ola Sjøvold
 » Ørjan Sonesen
Betonglærning
 » Mons Erik Haugen Vangberg
 » Mohammed Abdullah
 » Rahmat Mohaseli Borer
 » Cato Gausvik
 » Edvin Foss
Forskallingsnekker
 » Magne Skarstein
 » Stein Halseth
Grunnarbeider
 » Grzegorz Jaromir
 » Knut Jørgen Hope
 » Thomas Falck Andersen
Hjelparbeider
 » Ola Simen Hjellum
Innkjøper
 » Kjell Amund Nesland

■ **AF Anlegg**

Jernbinder
 » Karl Gunnar Hovind
 » Lasse Helland
 » Ståle Nesheim
 » Terje Sigmund Stranden
Maskinfører
 » André Ivanowitz
 » Roy Kristiansen
 » Terje Abelsen
 » Thomas Johansen
Prosjekteringsleder
 » Anna Ulfsdotter Mestad
Prosjekttingeniør
 » Edvard Falch
Prosjektsekretær
 » Trine Stamnes
 » Jacobsen
Prosjektøkonom
 » Fredrik Fadnes
 » Ronald Guttormsen
Sivilingeniør
 » John Ivar Fagermo
Støper
 » Rolv Ole Gryttingslien
Verksmester
 » Kent Ove Bolli
YM-biolog
 » Sanja Varga

■ **AF Bygg Göteborg**

Arbeidsledere
 » Alexander Persson
 » Martin Rask
Entreprenadingsjör
 » John Barclay
Trälärning
 » Beatrice Jildensved

■ **AF Bygg Oslo**

Lärning tømrer
 » Nils Oscar Christensen
Produksjonsleder
 » Trond Vegard Moen
Tømrer
 » Ahmet Kuru
 » Christian Håkonsen
 » Stian Kørre
 » Vegard Borge

■ **AF Bygg Syd**

Avdelingschef
 » Pontus Edlund
Betongarbetare
 » Jörgen Hansson
 » Lars Kvist

■ **AF Bygg Østfold**

Snickare
 » Johan Zielinski
Driftsleder
 » Kjetil Johansen
Utplasert skoleelev
 » Yousef Nabel Sefan

■ **AF Byggfornyelse**

Prosjekttingeniør
 » Anna Ulfsdotter Mestad
Prosjektleder
 » Asbjørn Mortensen
 » Hege Vinjevoll
Prosjektøkonom
 » Lars-Folke Moseby

■ **AF Decom**

Prosjekttingeniør
 » Espen Stokland
Maskinfører
 » Ivar Aarskog
 » Morten Seielstad

■ **AF Energi & Miljøteknikk**

Administrativ Koordinator
 » Madelen Hærnes-Vestgård
Prosjekteringsleder
 » Åsmund Elnan
Servicetekniker
 » Jonas Lillefoss

■ **AF Energija Baltic**

Junior Project Engineer
 » Edvinas Pusinskas
Project Engineer
 » Dalius Kliucius
 » Milda Bukniene
Project Manager
 » Gediminas Kemzura
Project Worker
 » Gintaras Morkunas
 » Raimundas Morkunas
 » Stasys Morkunas

■ **AF Offshore AeronMollier**

Refrigeration Technician
 » Per Ove Hole

■ **AF Offshore Decom**

Legal Counsel
 » Linn Beate Wolf

■ **Multiskilled Operator**

» Per Harald Andersen
Planner
 » Espen Ytredal
Project Engineer
 » Åse Kristin Svalastog
Project Engineer HSE/QA
 » Thale Losnedal

■ **Bergbolaget i Götaland**

Maskinist
 » Johannes Andersson
Sprängare
 » Eric Bogren
Sprängarlärning
 » Jakob Salomonsson

■ **Kanonaden Entreprenad**

Anläggningsarbetare
 » Markus Söderberg
Chaufför
 » Folke Berggren
Reparatör
 » Martin Hoffsten

■ **Kanonaden Mälardalen**

Anläggningsarbetare
 » Christer Fredriksson
 » Robert Karlsson
Anläggningsarbetarlärning
 » Anton Hammarberg
Arbeidsledare
 » Daniel Flykt
Mätningstekniker
 » Ronnie Fransson
Platschef
 » Henrik Övragård

■ **Konsern**

Elektroformann
 » Lasse Andersen
Forretningsutvikler
 » Hans Jacob Holden
Prosjektleder
Digitalisering og utvikling
 » Jørgen Skovly
Prosjektleder
Strategi og risikostyring
 » Adrian Skogeng

■ **Strøm Gundersen Vestfold**

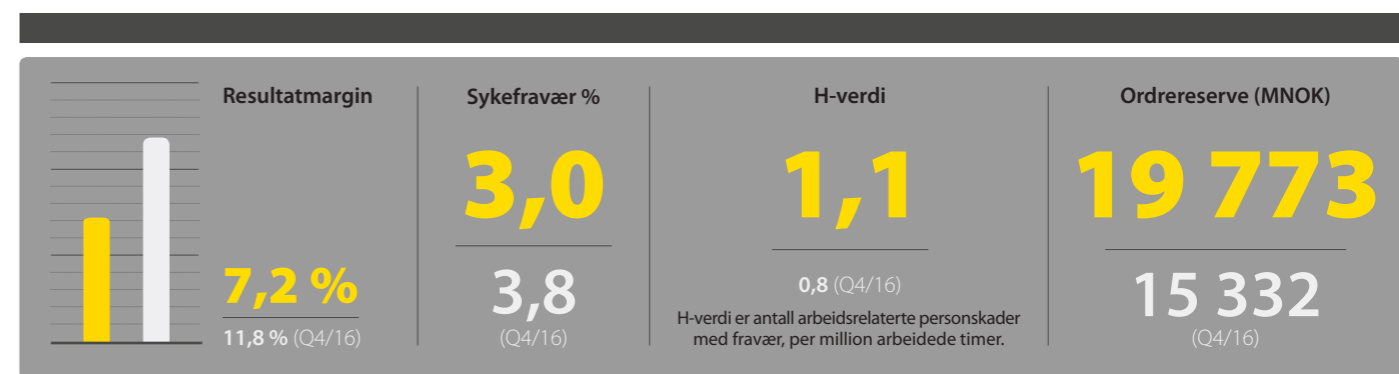
Formann/anleggsleder
 » Richard Fikse

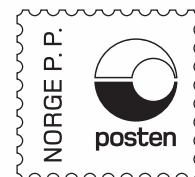
NYANSATT

Prosjektleder med vinner-skalle

Adrian Forberg Skogeng (27) er ansatt som prosjektleder i konsern-staben Strategi og risikostyring.

Adrian er utdannet økonom med master i finans og ledelse fra University of Mississippi. Til stillingen i AF Gruppen kommer han fra konsulenthuset Varde Hartmark. Der har han opparbeidet seg erfaring innen forretningsutvikling, prosjektledelse, virksomhetsstyring og strategiarbeid for et sammensatt utvalg av private og offentlige aktører. Adrian har også bakgrunn som landslags-spiller for Norges Davis Cup lag i tennis og har med seg sin sportsmentalitet inn i arbeidslivet. Adrian vil dele arbeidsinnsatsen sin likt mellom strategi og risikostyring.

SUPERTEAM

Hva: Serviceavdelingen i AF Energi & Miljøteknikk har blant annet ansvar for driften av 15 energisentraler og sørger for optimal og stabil drift samt service på sentralenes komponenter. **Utfordring:** Å passe på at alle sentralene til enhver tid leverer som de skal, holde kontroll på både service og vedlikehold samt valg av ulike energikilder i henhold til energipriser. I tillegg må deltagerne på vaktlaget én uke i måneden være tilgjengelig døgnet rundt. **Hvor:** Hele Norge, fra Hammerfest i nord til Bergen i vest og Oslo i øst.

Tilrettelagt: Sissel Farnoft. Foto: Thomas Haugenveen

Audun Skjetne
Servicetekniker

Kevin Østlie
Energiingeniør

Kim André Griffiths
Servicetekniker

Aida Ingeborg Kristensen
Elektrolærling

Per Bjerkomp-Andersen
Serviceleder

Hva jobber dere med?

– Vi passer på at driften av energisentralene er optimal. Energi-leverandørene er nøye på å bruke den rimeligste energikilden til enhver tid, og her er det mye å hente med tanke på kostnad per kWh. Vi har ukentlig tilsyn med sjekklister, og kjører service og vedlikehold av de forskjellige komponentene. Driftsansvarlig går over alle SD-anleggene daglig. Den som har vakt har en egen iPad med tilgang til hvert SD-anlegg, dermed kan enkelte driftsproblemer løses via fjernstyring. Hvis det ikke går, drar vi ut. I Oslo og omegn rykker vi ut selv, mens i resten av landet har vi samarbeidspartnere som rykker ut etter instruks fra oss.

Hvordan fungerer en energisentral?

– Bildet her er fra Nydalen energisentral, som er Nord-Europas største og mest moderne i sitt slag. Herfra leveres det både varme og kjøling til de fleste byggene i Nydalen – primært fra varmpumper og kjølemaskiner i sentralen. Om våren og høsten hentes mye energi fra Akerselva, som renner forbi rett ved sentralen. Vinterstid leveres mye av varmen fra en pelletskjele. I tillegg har sentralen to elektroskjele og to gasskjele. Anlegget har kapasitet til å produsere 14 MW varme og 15 MW kjøling samtidig. Sentralen bidrar til å kjøle blant annet

datarom, og overskuddsvarmen derfra gjenbrukes til å varme opp byggene via varmpumpene.

Hvilke utfordringer kan oppstå, og hvordan løser dere dem?

– Det kan være alt fra lekkasjer via reguleringsproblemer til havari eller andre uforutsette hendelser som gjør at produksjonen forstyrres eller bortfaller helt. Oppstår det uregelmessigheter, går det en alarm via automatisk utsending til vakttelefonen. Vi går da inn på SD-anlegget og får som regel raskt oversikt over hvor feilen ligger. Vakthavende vurderer da om man må rykke ut eller om det er løsbart via fjernstyring.

Hva gjør dere til et godt team?

– Vi er et lite team og derfor godt sammensveiset. Den som har vakt vet at han har de andre i ryggen til enhver tid – vi er stort sett alltid tilgjengelig på telefon selv om vi ikke har vakt, i tilfelle det skulle oppstå et større problem. Vi har mye kontakt med hverandre – det er ikke uvanlig at vi ringer til hverandre midt på natten. Vi er et serviceteam, og det innebærer at vi er fleksible og serviceinnstilte ovenfor kundene våre – døgnet rundt. ■ ■